

УДК 338.2:004.056

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ

Білаш Д.Р., Малигіна Т.Д.

e-mail: danylo.bilash@nure.ua, taisiia.malyhina@nure.ua

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. ЕК
м. Харків, Україна

This article examines the role of economic security as an important element of national security, ensuring stable development in a globalized world. The authors analyze the key aspects of economic security, including energy, financial, industrial, trade, and social security, as well as external and internal threats that may negatively impact the economy, such as sanctions, trade wars, economic imbalances, corruption, and technological lag. Special attention is given to the need for economic diversification, investment in innovation, and infrastructure development to enhance resilience to crises. An important aspect of ensuring economic security is effective management of the national currency and financial system, as well as negotiating beneficial trade agreements. The article also emphasizes the importance of a comprehensive approach to economic security and the need for cooperation between the government, business, and civil society to adapt to changing conditions.

Економічна безпека є критично важливим компонентом національної безпеки, який забезпечує стабільність і стійкий розвиток держави в умовах глобалізованого світу. Вона охоплює широке коло аспектів, які включають захист від зовнішніх і внутрішніх економічних загроз, а також сприяють підтримці належного рівня життя населення та ефективному реагуванню на можливі кризові ситуації. У сучасних умовах постійно зростаючого економічного та технологічного впливу, питання забезпечення економічної безпеки стає все більш актуальним для держав, які прагнуть до стабільного і конкурентоспроможного розвитку [1].

Економічна безпека визначається як здатність держави зберегти стійкість економічної системи в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів, забезпечуючи надійний захист національних інтересів, підтримання соціального благополуччя та стабільності макроекономічних показників. Визначення цього поняття охоплює не лише захист від зовнішніх економічних загроз, таких як економічні санкції, торгові війни чи фінансові кризи, але й внутрішні виклики, що виникають унаслідок низької ефективності економічної політики, корупції або структурних дисбалансів.

Основними складовими економічної безпеки є енергетична, фінансова, індустриальна, торгівельна та соціальна безпека. Енергетична безпека є особливо важливою, оскільки забезпечення стабільних поставок

енергоносіїв є критичним для підтримки функціонування національної економіки. Залежність від імпортованих енергоресурсів може стати значною загрозою для економічної незалежності держави, тому диверсифікація джерел енергії та розвиток відновлювальних джерел енергії є важливими напрямками забезпечення енергетичної безпеки. Фінансова безпека включає стабільність національної валюти, розвиток надійної фінансової системи та підтримання макроекономічної рівноваги, що дозволяє державі ефективно реагувати на фінансові кризи та інфляційні процеси. Індустріальна безпека охоплює захист національних виробничих потужностей, їх модернізацію та здатність адаптуватися до змінюваних економічних умов. Торгівельна безпека забезпечує здатність країни ефективно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність, знижуючи ризики, пов'язані з глобальними економічними потрясіннями, а соціальна безпека передбачає наявність соціальних гарантій для громадян, таких як система соціального забезпечення, пенсійне забезпечення та підтримка безробітних [2, 3].

Загрози економічній безпеці можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми. Зовнішні загрози включають економічні санкції, глобальні фінансові кризи, торгові війни та інші негативні фактори, які можуть суттєво вплинути на економічну ситуацію в країні. Внутрішні загрози є наслідком економічних дисбалансів, неефективного управління, високого рівня корупції, а також відсутності належної диверсифікації економіки. Крім того, варто зазначити екологічні загрози, такі як зміни клімату та виснаження природних ресурсів, що може призвести до необхідності значних витрат на відновлення екосистем або скорочення ресурсної бази для національної економіки. Технологічні загрози, зокрема, відставання у розвитку новітніх технологій, а також кіберзагрози, є важливими чинниками, що можуть мати серйозний вплив на економічну безпеку держави, зокрема на стабільність фінансових та промислових систем.

З метою забезпечення економічної безпеки державам необхідно реалізовувати комплексні стратегії та політики. Важливим напрямком є диверсифікація економіки, що зменшує залежність від окремих секторів та ресурсів, що в свою чергу дозволяє підвищити стійкість до можливих зовнішніх або внутрішніх криз. Також важливо інвестувати в інновації, розвиток науково-технічного потенціалу, а також у модернізацію національної інфраструктури. Інвестиції в нові технології та підвищення технологічної спроможності є важливими для підтримки конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Водночас, необхідно забезпечувати стабільність національної валюти та фінансової системи через реалізацію ефективної монетарної політики. Важливим аспектом є також розвиток міжнародних економічних відносин, укладення вигідних

торгових угод, що дозволяє знизити зовнішні економічні ризики та зміцнити позиції країни на світовій арені [4, 5].

Забезпечення економічної безпеки є не лише пріоритетом національної економічної політики, але й необхідною умовою для підтримання стабільності держави, забезпечення її розвитку та збереження добробуту громадян. У умовах глобальних економічних та політичних змін важливо створити систему, здатну ефективно реагувати на виклики та мінімізувати ризики для економіки. Такий комплексний підхід вимагає, координації між урядом, підприємствами та громадянським суспільством, а також постійного моніторингу і адаптації економічної політики до змінюваних умов.

Список використаних джерел:

1. Зайченко К. С., Діма Н. І. Економічна безпека підприємства: сутність та роль. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2021/92.pdf.
2. Черевко І., Фляк Ю. Економічна безпека: Сутність, значення і детермінанти. *Аграрна економіка*. 2024. Т. 17. № 1. С. 3-16. URL: http://agrarianeconomy.inau.edu.ua/images/docs/ae_2024_17_1/AE-17_1_1.pdf.
3. Луцик Ю.О. Економічна безпека в умовах глобальних викликів та загроз. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. №15. С. 74-83. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.9>.
4. Пігуль Н. Г., Пігуль Є. І. Економічна безпека держави: сутність та актуальні загрози. *Бізнес Інформ*. 2024. №7. С. 6-13. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-7-6-13>.
5. Polozova T., Stepanenko S., Murzabulatova O., Ponomarov S. Specific of the creation and functioning of the financial and economic security system of business entities. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том. 8. № 3. С. 70-77.
6. Полозова Т.В. Концептуальні засади управління сталим розвитком транспортно-логістичних компаній в контексті забезпечення економічної безпеки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2024. № 3(39). С.70-82.